

SAT-2B.412-1-EM1-05

BUSINESS SUPPORT AS A TOOL FOR SUSTAINABLE DEVELOPMENT: THE PRACTICES OF RUSE MUNICIPALITY IN PROMOTING INVESTMENTS ^{32; 33}

Dimitar Genkov – PhD Student, Professional field 3.7. Administration and Management

Department of Business Development and Innovation,

Faculty of Business and Management,

University of Ruse „Angel Kanchev”

e-mail: dgenkov@uni-ruse.bg

Abstract: *The present study aims to examine and evaluate the instruments and mechanisms implemented by the Municipality of Ruse to support the business environment in the context of promoting investment activity and achieving sustainable economic development at the local level. The analytical focus is directed towards three key dimensions: the tax and regulatory incentives introduced during the COVID-19 pandemic; the processes of digital transformation of municipal administrative services; and the institutional role of the Ruse Regional Information Center as a mediator in providing informational and consultancy support to economic entities.*

Keywords: *Business environment, local economic development, municipal policy*

JEL Codes: *H7, L2, M38*

ВЪВЕДЕНИЕ

Местните власти играят критично важна роля в създаването на благоприятна среда за бизнес и инвестиции. Особено в условия на криза, като пандемията от COVID-19, ефективната и бърза реакция на общинско ниво може да смекчи негативните ефекти върху икономиката и социалната стабилност. Община Русе е един от регионалните центрове в България с потенциал за индустриално производство, услуги, логистика и международна търговия, което се дължи на стратегическото ѝ географско положение на река Дунав, развитата инфраструктура и индустриалните традиции.

Настоящата статия има за цел да изследва как Община Русе е използвала различни инструменти — данъчни облекчения, дигитализация на административните услуги и консултантска подкрепа чрез Областния информационен център — за да насърчава инвестициите и устойчивото развитие в периода на криза и след нея (RCCI, & BRCCI, 2023).

ИЗЛОЖЕНИЕ

Мерки за подкрепа на бизнеса и гражданите по време на COVID-19 кризата

Пандемията от COVID-19 доведе до значителни икономически смущения в България, изразяващи се в спад на икономическата активност, прекъсвания на веригите на доставки и сериозни проблеми в сектора на услугите и туризма (Anachkov, K., 2022; Ministry of Finance, 2021).

В условията на извънредна епидемична обстановка Община Русе предприе редица мерки за облекчаване на местния бизнес и гражданите. Още в началото на пандемията, с Решение № 111/23.04.2020 г., Общинският съвет – Русе прие допълнение към Наредба №16 за определянето и администрирането на местните такси, цени на услуги и права на територията на общината.

С това решение беше удължен срокът за ползване на отстъпка при плащането на таксата за битови отпадъци за 2020 г. – от 5 до 100% за граждани и фирми, които извършат плащане до 30 юни. Мярквата целеше финансово облекчаване на гражданите и бизнеса, засегнати от въведените ограничения, и представляваше една от първите икономически стъпки на Община Русе за смекчаване на последиците от кризата (Ruse Municipal Council, decision No. 111, 2020).

³² Докладът е представен в секция Икономика и мениджмънт на 25 октомври 2025 с оригинално заглавие на български език: ПОДКРЕПАТА НА БИЗНЕСА КАТО ИНСТРУМЕНТ ЗА УСТОЙЧИВО РАЗВИТИЕ: ПРАКТИКИТЕ НА ОБЩИНА РУСЕ В НАСЪРЧАВАНЕТО НА ИНВЕСТИЦИИТЕ.

³³ Настоящият доклад е в изпълнение на проект на Факултет „Бизнес и мениджмънт“ 2025-ФБМ-01 на тема „Трансформация на социално-икономически системи чрез интеграция и дигитализация“, финансиран от Фонд "Научни изследвания" на Русенски университет „Ангел Кънчев“.

Чрез приетите решения на Общински съвет Русе през 2020 г. бяха въведени и намаления на наемите за общински обекти (напр. заведения за хранене и ученически бюфети). В случай на извънредно положение или криза наемателите заплащаха само 50% от договорената наемна цена, което значително облекчи малките търговци и предприемачи (Ruse Municipal Council, decision No. 329, 2020).

През същия период, с Решение № 124, прието с Протокол № 8 от 23.04.2020 г., Общинският съвет – Русе реши да не се начисляват и заплащат наемни вноски за общински обекти, чиято дейност е била спряна или преустановена поради обективни причини, настъпили в резултат на въведеното извънредно положение и противоепидемичните мерки. Тази мярка обхваща ключови сектори, които бяха принудително затворени, включително увеселителни/игрални зали, дискотеки, барове, ресторанти, заведения за бързо обслужване и кафе-сладкарници, като същевременно изрично бяха изключени обекти от жизненоважно значение като хранителни магазини, аптеки и банкови/застрахователни офиси. Пълното освобождаване от наем за засегнатите сектори е ярък пример за бързата и решителна фискална подкрепа от страна на Общината към местната икономика в най-тежкия период на кризата. (Ruse Municipal Council, decision No. 124, 2020).

С друго решение беше прието облекчение в таксите за детски градини и ясли – по време на периоди, в които Русе попада в червена или оранжева зона според Министерството на здравеопазването, родителите заплащаха намалена месечна такса и дневна такса само за присъствените дни. Тази мярка имаше за цел да подкрепи семействата в условията на ограничена заетост и финансови затруднения (Ruse Municipal Council, decision No. 356, 2020).

В периода на продължаващата COVID-19 криза Общинският съвет – Русе прие и допълнителни мерки за облекчаване на засегнатите бизнеси и организации. С Решение № 458/25.03.2021 г. беше взето решение да не се начисляват и заплащат наемни вноски за общински обекти за периода от 1 февруари до 31 март 2021 г., включително за заведения за хранене и развлечения, игрални зали, фитнес центрове, спортни и образователни центрове, детски градини и зали, както и други обекти с обществено и културно предназначение (Ruse Municipal Council, decision No. 458, 2021). Тази мярка подкрепи стопанските субекти, които бяха принудително затворени или ограничени в дейността си, и представлява пример за последователната политика на общината в подкрепа на местната икономика и социалната стабилност.

Освен краткосрочните мерки, общината продължи да провежда последователна политика за стимулиране на инвестициите и местния бизнес. В Годишния отчет на кмета за мандат 2019–2023 г. се подчертава, че „с активността си привлякохме 4 нови световни компании в Русе. Подкрепихме местни бизнеси, които осезаемо увеличиха производителността си“ (Ruse Municipality, 2024). Според Инвестиционния профил на Община Русе, общината прилага „прозрачна нормативна рамка и гъвкави инструменти за насърчаване на бизнеса“, включително „индивидуално административно обслужване за инвеститори с общинско значение и съкратени срокове“ за разглеждане на инвестиционни проекти. Тези мерки допринасят за подобряване на инвестиционната среда и за по-бързо реализиране на бизнес инициативи (RCCI, & BRCCI, 2023).

В обобщение, действията на Община Русе в периода на COVID-19 и след него демонстрират устойчива политика за подкрепа на бизнеса – чрез временни облекчения в криза и чрез стратегически стимули за инвестиции и икономическо развитие.

В допълнение, Община Русе прояви активна социална отговорност, като инициира дарителска кампания за подпомагане на лечебни заведения, социални услуги и уязвими групи по време на COVID-19 кризата. Като активен медиатор между бизнеса и обществото, общината успя да реализира редица успешни кампании за осигуряване на защитни средства, техника и храна за нуждаещите се. Подробности за проведените дейности и партньорите могат да се видят на официалния сайт на Община Русе: (<https://obshtinaruse.bg/covid-19>).

Дигитализация на административните услуги

Паралелно с това, кризата ускори процеса на дигитална трансформация на общинските услуги. В контекста на модерното управление и насърчаването на предприемачеството, Община Русе развива последователна политика за дигитализация на административните услуги. Чрез внедряването на електронни платформи за подаване на заявления, издаване на разрешителни,

плащане на местни данъци и такси, както и достъп до онлайн регистри, се осигурява по-висока прозрачност и ефективност в обслужването.

Община Русе провежда последователна политика за модернизация на административните процеси и въвеждане на електронно управление като част от стратегията си за устойчиво развитие и насърчаване на инвестициите. Чрез създаването на централизирана система за електронни услуги и раздел „Е-услуги“ на официалния сайт, гражданите и бизнесът имат достъп до над 140 услуги, интегрирани и в националния портал: <https://unifiedmodel.egov.bg>.

Те обхващат ключови сектори като местни данъци и такси, търговия, туризъм, транспорт, устройство на територията и общинска собственост. Възможността за електронна идентификация, онлайн плащания и подаване на документи чрез Системата за сигурно електронно връчване значително намалява административната тежест, ускорява обслужването и осигурява прозрачност на процедурите.

Внедряването на междурегистров обмен и дигитални платформи за справочни услуги допринася за по-ефективна комуникация между институциите и бизнеса. Онлайн регистрите за общинска собственост, концесии, разрешителни и публичните данни в Националния портал за отворени данни улесняват предприемачите при вземането на решения и планирането на инвестиции. Резултатите показват активно използване на електронните услуги, особено при онлайн плащанията на местни данъци и такси, което е доказателство за успешната дигитална трансформация на Русе. В резултат на това, електронното управление се утвърждава като ключов инструмент за подкрепа на бизнеса, подобряване на инвестиционния климат и устойчивото развитие на града.

Община Русе възприема дигитализацията на образованието като стратегическа инвестиция в развитието на човешкия капитал – основен двигател за конкурентоспособна и устойчива местна икономика. Както отбелязва Д. Генков, „Община Русе се утвърждава като лидер в дигиталната трансформация на образованието чрез стратегическо планиране и целенасочени инвестиции в технологичната инфраструктура на учебните заведения“ (Genkov, 2025). По този начин общината създава предпоставки за изграждане на подготвена, креативна и адаптивна работна сила, която подпомага устойчивия икономически растеж и повишава привлекателността на Русе като инвестиционна дестинация.

Консултантска подкрепа чрез Областния информационен център

В стремежа си да разширява подкрепата за бизнеса и да насърчава ефективното използване на европейските ресурси, от 2011 г. Община Русе създаде Областен информационен център – Русе (ОИЦ-Русе). Основната му цел е да подпомага бенефициентите по програмите на Европейския съюз, включително местните предприятия, неправителствените организации и публичните институции. Центърът предоставя безплатни консултации, обучения и актуална информация за възможностите за финансиране, като по този начин допринася за по-доброто планиране и реализация на проекти.

Дейността на ОИЦ-Русе е стратегически насочена към преодоляване на регионалните дисбаланси и насърчаване на предприемачеството в Северна България, което е ключово за изпълнението на националната стратегия за малките и средните предприятия (МСП) (Ministry of Economy, 2021). Чрез предоставяне на услуги на "едно гише" за Европейския фонд за споделено управление и Европейските структурни и инвестиционни фондове (European Commission, 2022), ОИЦ-Русе действа като катализатор за растежа на МСП в региона.

Експертната подкрепа и информационните дейности, осъществявани от ОИЦ-Русе, допринасят значително за постигането на впечатляващи регионални резултати. По данни на ИСУН 2020 към ноември 2025 г., само по Програма "Конкурентоспособност и иновации в предприятията 2021-2027" в Община Русе се изпълняват общо 119 договора. Общата сума на безвъзмездните средства, които фирмите ще получат за енергийна ефективност, подобряване на производствения капацитет и внедряване на иновации, възлиза на 20 560 517.16 лв. Центърът подпомага и социалното измерение на бизнеса, като съдейства за усвояването на средства по процедура "Адаптирана работна среда" на Програма "Развитие на човешките ресурси 2021-2027", където се изпълняват 49 договора на обща стойност 7 763 665.15 лв.

Този двоен фокус – върху иновациите и човешкия капитал – демонстрира цялостния принос на ОИЦ-Русе за устойчивостта и растежа на МСП. Като осигурява прозрачност, насочване и експертни консултации, центърът повишава капацитета на местните фирми да изготвят и защитят

успешни проекти, което е в основата на тези значителни финансови инжекции в икономиката на Северна България.

ОИЦ-Русе постига това, като целенасочено информира местния бизнес за възможностите за финансиране на иновации, дигитализация и разширяване на дейността. Сътрудничеството с Изпълнителната Агенция за насърчаване на МСП (BSMEPA, 2025) и мрежата Юрп Ентерпрайз (Enterprise Europe Network) е от съществено значение. Чрез тези партньорства, центърът не просто предоставя информация, но и интегрира русенския бизнес в по-широка европейска мрежа за иновации и споделяне на добри практики.

Освен това, експертите на ОИЦ-Русе имат важната задача да популяризират въздействието на европейските средства на местно ниво, показвайки конкретни успешни примери на фирми от Северна България. Това създава положителен предприемачески климат, мотивирайки повече МСП да търсят външно финансиране и да инвестират в модернизация. По този начин, дейността на центъра директно допринася за повишаване на икономическата активност и откриване на работни места в Русе и околността, заздравявайки икономическия гръбнак на региона.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Изследването на мерките и политиките на Община Русе в периода на COVID-19 кризата и след нея демонстрира, че подкрепата за бизнеса е стратегически инструмент за постигане на устойчиво икономическо развитие. Общината успешно прилага комплексен подход, който съчетава краткосрочна антикризисна помощ с дългосрочни инвестиционни стимули.

Първо, въвеждането на данъчни и наемни облекчения по време на пандемията беше навременна и ефективна мярка, която смекчи финансовия натиск върху местните МСП и гражданите, като запази социалната и икономическа стабилност. Тези мерки ясно показаха ролята на местната власт като активен партньор в подкрепа на жизнеспособността на икономическите субекти.

Второ, дигитализацията на административните услуги се утвърди като ключов фактор за подобряване на инвестиционния климат. Предоставянето на над 140 електронни услуги, възможността за онлайн плащания и намаляването на административната тежест повишават прозрачността и ефективността, превръщайки Община Русе в модерна и достъпна инвестиционна дестинация.

Трето, създаването и активната дейност на Областния информационен център (ОИЦ-Русе) играе решаваща роля в насочването на европейски финансов ресурс към местната икономика. Със значителния обем усвоени средства по програми за конкурентоспособност и човешки ресурси, ОИЦ-Русе действа като катализатор за иновации, повишаване на производствения капацитет и изграждане на подготвен човешки капитал.

В заключение, Община Русе демонстрира, че ефективното местно управление се основава на интегрирането на фискални, дигитални и консултантски инструменти. Този модел на подкрепа, насочен към облекчаване на бизнеса в криза и стимулиране на дългосрочен растеж, е добра практика за регионалните центрове в България, които се стремят да привлекат инвестиции и да гарантират устойчиво развитие.

REFERENCES

RCCI, & BRCCI (2003). Investment profile of use municipality. URL: [https://investinruse.com/editor/files/2023-Ruse-Investment-Profile-Update-FINAL-1\(1\).pdf](https://investinruse.com/editor/files/2023-Ruse-Investment-Profile-Update-FINAL-1(1).pdf) (Accessed on 16.06.2025). (*Оригинално заглавие: Инвестиционен профил на Община Русе*)

Anachkov, K. (2022) Economic and Social Alternatives, issue 4 Impact of the COVID-19 pandemic on the economy and banking sector of Bulgaria URL: <https://www.unwe.bg/doi/alternativi/2022.4/ISA.2022.4.03.pdf> (Accessed on 16.06.2025) (*Оригинално заглавие: Влияние на пандемията COVID-19 върху икономиката и банковия сектор на България*)

Bulgarian Small and Medium Enterprises Promotion Agency (BSMEPA), URL: <https://www.sme.government.bg/en/> (Accessed on 29.07.2025).

European Commission, 2022. Partnership Agreement with Bulgaria – 2021-2027. URL: <https://commission.europa.eu/publications/partnership-agreement-bulgaria-2021-2027>, (Accessed on 15.08.2025). (*Оригинално заглавие: ЕК, Споразумение за партньорство с България 2021-2027*)

Genkov, 2025. The role of the Municipality of Ruse in the digital transformation in education, URL: <https://www.conf-dte.bg/proceeding-papers.html> (*Оригинално заглавие: Трета национална научно-практическа конференция “Дигитална трансформация на образованието – проблеми и решения”, Ролята на община Русе за дигиталната трансформация в образованието*)

INFORMATION SYSTEM FOR MANAGEMENT AND MONITORING OF EU UNDS IN BULGARIA 2020, URL: <https://2020.eufunds.bg/bg/0/94/Project/BasicData?contractId=sPOjGGcOGaGKox%2B0a%2BTgpA%3D%3D&isHistoric=False> (Accessed on 14.09.2025).

Ruse Municipal Council, (2020) DECISION No. 111 Adopted with Minutes No. 16/23.04.2020. (Accessed on 13.09.2025)

Ruse Municipal Council, (2020) DECISION No. 124 Adopted with Minutes No. 16/23.04.2020. (Accessed on 13.09.2025)

Ruse Municipal Council, (2020) DECISION No. 329 Adopted with Minutes No. 16/19.11.2020. (Accessed on 13.09.2025)

Ruse Municipal Council, (2020) DECISION No. 356 Adopted with Minutes No. 16/14.12.2020. (Accessed on 13.09.2025)

Ruse Municipal Council, (2021) DECISION No. 458 Adopted with Minutes No. 16/25.03.2020. (Accessed on 13.09.2025)

Ruse Municipality, (2024) Report of Mayor Pencho Milkov on the management during the 2019–2023 term, URL: https://obshtinaruse.bg/editor/files/Стратегии%2C%20планове%20и%20отчети/ОТЧЕТ%20МАНДАТ%202019-2023_%20финал.pdf (Accessed on 29.08.2025) (*Оригинално заглавие: Община Русе, Отчет на кмета Пенчо Милков за управлението през мандат 2019-2023*)

Ruse Municipality, website, Covid 19 section, URL: <https://obshtinaruse.bg/covid-19> (Accessed on 29.08.2025).

Ministry of Economy, (2021) National Strategy for Small and Medium-sized Enterprises in Bulgaria 2021 – 2027 URL: <https://www.mi.government.bg/strategy-policy/natsionalna-strategiya-za-malki-i-sredni-predpriyatiya-msp-v-balgariya-2021-2027-g/> (Accessed on 23.08.2025). (*Оригинално заглавие: МИ, Национална стратегия за малки и средни предприятия (МСП) в България 2021 – 2027 г.*)

Ministry of Finance, (2021) Report on the state budget implementation report of the republic of Bulgaria for 2021, URL: file:///D:/USER/Downloads/Doklad_otchet_DB.pdf (Accessed on 16.08.2025) (*Оригинално заглавие: МФ, Доклад по отчета за изпълнението на държавния бюджет на Република България за 2021 година*).